

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

"Təsdiq edirəm"
Tədris məsələləri üzrə prorektor
vəzifəsini icra edən dos.Z.I.Məmmədov

12 sentyabr 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: Aqronomluq-1A 050701
Aqronomluq-1B 050701
Fakültə: Aqrar və mühəndislik
Kafedra: Texnologiya və texniki elmlər.

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Kənd təsərrüfatı istehsalının mexanikləşdirilməsi.

Kodu: IPF B-11

Tədris ili: I (2025-2026.) Semestr: I

Tədris yükü: cəmi: Auditoriya saati -45 (30 saat müəhazirə, 15 saat laboratoriya).

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit:4 kredit

Auditoriya N:

Saat:

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı:Sədi İsmayılov t.ü.f.d. dosent.

Məsləhət günləri və saati:

E-mail ünvanı:ismailov.sedi@mail.ru

Kafedranın ünvanı:Lənkəran ş., Füzuli küç.,170-a

III.Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas

- 1.Мороз СМ. Диагностирование при государственном техническом осмотре и техническом обслуживании автомобиля. - Москва-Нижний Новгород. Издание Нижегородского ГТУ. 2018.
2. В.А.Родичев Тракторы и автомобили. М.Агропромиздат 2006 .
- 3.М. Qureviç E. M. Sorokin. Traktorlar və avtomobillər. M.: «Kolos», 1978.
4. L Skotnikov. Traktorlar və avtomobillər. M.: «Aqropromzdat», 1993.
- 5.Quliyev. Traktorlar və avtomobillər. Bakı, «Maarif nəşriyyatı, 1965.
- 6.Kalisski. Avtomobil. Bakı, «Dövlət nəşriyyatı», 1978.

7. Melnikov. Traktorlar. Bakı, «Maarif», 1988.
8. Hüseynov, B.N. Hüseynov. Kənd Təsərrüfatı texnikası terminləri lüğəti (rus-azərbaycan) akl, «Azərbaycan dövlət nəşriyyatı», 1987.
9. B.M. Шарипова. ТРАКТОРЫ И АВТОМОБИЛИ. Издательский дом «Спектр» 2020.

IV. Prerekvizitlər: II kurs tələbələrinə kənd təsərrüfatı istehsalının mexanikləşdirilməsi fənni tədris olunur. Bu sahə üzrə anlayışlar və prinsiplər təhlil olunur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa buna oxşar fənlərin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

Aqrar sahənin intensiv inkişafı, o cümlədən Azərbaycanda əhalinin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi kənd təsərrüfatında istehsal proseslərinin kompleks mexanikləşdirilməsini tələb edir. Avtomobillər və traktorlar isə bu gün kənd təsərrüfatında və sənayedə əsas energetika vasitələri hesab edilir. Buna görə də konkret təsərrüfat şəraiti üçün avtomobillər və traktorların düzgün seçilməsi, onlardan daha səmərəli istifadə edilməsi yerüstü nəqliyyat vasitələri mühəndisliyi ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr üçün böyük praktiki əhəmiyyət kəsb edir.

Avtomobillər və traktorların ümumi quruluşunu, onları təşkil edən əsas hissələrin (mühərrik, gücötürücü mexanizmlər, hərəkət hissələri, idarə orqanları və köməkçi-işçi avadanlıqları) konstruktiv xüsusiyyətlərini və iş prinsipini, texnikada geniş istifadə edilən birləşmələrin və ötürmələrin üstün və çatışmayan cəhətlərini bilmədən fənnin müvəffəqiyyətlə tam mənimsənilməsi qeyri mümkündür.

Mühərrik avtomobillər və traktorlarda enerji mənbəyidir. Müasir avtomobillər və traktorlarda bu gün daxili yanma mühərriklərindən (DYM) geniş istifadə olunur. DYM-nin növləri (2 və 4 taktlı, karbüratorlu və dizel), onların təsnifatı və mühərriki təşkil edən mexanizm və sistemlərin vəzifəsi, quruluşu, iş prinsipi, mexanizm və sistemlərə daxil olan hissələrin konstruktiv xüsusiyyətləri, iş şəraiti və materialları haqqında müfəssəl məlumatı olmayan mütəxəssis, xüsusilə yerüstü nəqliyyat vasitələri mühəndisi ixtisası üzrə əmək fəaliyyətində müvəffəqiyyətə nail ola bilməzlər.

Avtomobillər və traktorların gücötürücü mexanizmləri bir sıra birləşmələri (yiv birləşmələri, pərçim birləşməsi və s.) və ötürmələri (friksion ötürmə, dişli çarx ötürməsi və s.) özündə əks etdirən ilişmə muftalarından, aralıq birləşməsindən, ötürmələr qutusunda, baş ötürücü, son ötürücü, diferensial, planetar döndərmə mexanizmindən təşkil olunmuşdur.

Avtomobillər və traktorların hərəkət hissələrinin konstruktiv xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi onların dartı -ilişmə keyfiyyətləri ilə yanaşı torpağın aqroekoloji keyfiyyətlərinin gözlənilməsi baxımından da böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Avtomobillər və traktorların idarə orqanları sükan idarəsi və tormoz sistemindən təşkil olunmuşdur. Sükan idarəsi və tormoz sistemi avtomobillər və traktorların manevrillik keyfiyyətlərini səciyyələndirməklə yanaşı, onların konstruktiv xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi həm də əmək mühafizəsi və təhlükəsizlik texnikası baxımından da zəruridir.

Köməkçi-işçi avadanlıqlar traktorlarda hidravlik asma sistemini, qoşma mexanizmini, gücayırma vallahını, hərəkət ötürmə qasnağını və bir sıra digər qurğu və avadanlıqları cəmləşdirir ki, bunlarsız traktorlardan energetika vasitəsi kimi istifadə edilməsi mümkünsüz olardı və köməkçi -işçi avadanlıqlar həm də traktorçunun fəaliyyət şəraitinin yaxşılaşdırılması, onun əmək qabiliyyətinin yüksəldilməsi baxımından da əhəmiyyətlidir..

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemdə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə smestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Smestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokvuma görə. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymətmeyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başadüşür, cavabı dəqiq və hərtərəfli dir;
- 9 bal- tələbə keçilmiş materialı təmiz başadüşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini təmizləyə bilər;
- 8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlar ayırd edir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başadüşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırabilir;
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal- tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu təmizləyə bilmir;
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırabilir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- sual cavabı yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyətinin nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

91 – 100 bal	əla	A
81 – 90 bal	çox yaxşı	B
71 – 80 bal	yaxşı	C
61 – 70 bal	kafi	D
51 – 60 bal	qənaətbəxş	E
51 bal dan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməli.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat , laboratoriya məşğələsi 15 saat Cəmi 45 saat

N	Mühazirə	Saat	Tarix

1	Mövzu. Giriş. Traktorlar və avtomobillər. Plan: 1.Traktor və avtomobillərin inkişaf mərhələləri. 2.Traktor və avtomobillərin yaranma tarixi. 3.Mühərriklərin inkişaf mərhələləri <i>Mənbə: [1; 2; 4; 6; 7]</i>	2	
2	Mövzu. Traktor və avtomobillərin ümumi quruluşu. Plan. 1.Traktor və avtomobillərin tipajı, təsnifatı və ümumi quruluşu. 2.Traktor və avtomobillərin növləri və onların təyinatı. 3.Traktor və avtomobilləri təşkil edən hissələr və onların vəzifələri. <i>Mənbə: [2; 3; 4; 6; 9]</i>	2	
3	Mövzu. Traktor və avtomobil mühərrikləri. Plan. 1.Mühərriklərin təsnifatı. 2.Mühərriklərin parametrləri və onları təşkil edən əsas mexanizm və sistemlər. 3.Daxili yanma mühərriklərinin növləri. <i>Mənbə: [2; 4; 5; 6; 7]</i>	2	
4	Mövzu:Dördtaktlı mühərriklər. Plan. 1.Dördtaktlı karbüratorlu mühərriklərin iş prinsipi. 2.Dizel yanacağı ilə işləyən mühərriklərin iş prinsipi. 3.Dizel və benzinlə işləyən daxili yanma mühərriklərinin fərqləndirici xüsusiyyətləri. <i>Mənbə: [3; 4; 5; 7]</i>	2	
5	Mövzu: Çarxqolu-sürgüqolu mexanizmi. Plan. 1.Slindrlər, slindrlər başlığı, biok-karterlər, porşen, porşen üzükleri və barmaqları. 2.Sürgüqolu, dirsekli val və onların yastıqları və içlikləri. <i>Mənbə: [1; 2; 3; 5]</i>	2	
6	Mövzu.Qazpaylama mexanizmi. Plan. 1.Qazpaylama mexanizminin quruluşu və iş prinsipi 2.Oturma və asma tipli qazpaylama mexanizmlərinin quruluşu və iş prinsipi. 3.Qazpaylama fazası və faza diaqramı. <i>Mənbə: [2; 4; 6; 7; 9]</i>	2	

7	Mövzu.Daxiliyanma mühərriklərinin qidalandırma sistemi. Plan. 1.Dizel mühərrikinin qida sisteminin quruluşu və iş prinsipi. 2.Karbüratorlu mühərrikin qida sisteminin quruluşu və iş prinsipi. 3.Turbokompressor. <i>Mənbə: [3; 4; 6; 7; 9]</i>	2	
8	Mövzu.Daxiliyanma mühərriklərinin yağlama sistemi. Plan. 1.DYM-nin yağlama sisteminin növləri. A-41 mühərrikinin yağlama sistemi. 2.Mühərrikin yağlama sistemini təşkil edən hissələr və onların iş prinsipi. Yağ nasosunun iş prinsipi. <i>Mənbə: [2; 3; 5; 6; 7]</i>	2	
9	Mövzu.Daxiliyanma mühərriklərinin soyutma sistemi. Plan. 1.DYM-nin soyutma sistemi haqqında ümumi məlumat. Maye soyutma sisteminin quruluşu və iş prinsipi. 2.Termostatlar və onların iş prinsipi. 3.Hava ilə soyutma sisteminin iş prinsipi. <i>Mənbə: [2; 4; 5; 7; 9]</i>	2	
10	Mövzu. Benzinlə işləyən mühərriklərin alışdırma sistemi. Plan. 1.Alışdırma sistemi haqqında qısa məlumat. Batareya ilə alışdırma cihazları. 2.Alışdırma sarğacının, qırıcı-paylayıcının, alışdırma şamının iş prinsipi. 3.Starterin iş prinsipi. Elektrotexnika haqqında ümumi məlumat. <i>Mənbə: [3; 4; 5; 6]</i>	2	
11	Mövzu.Traktor və avtomobillərin gücötürücü mexanizmləri. Plan. 1.Avtomobil və traktorların gücötürücüləri haqqında qısa məlumat. İlişmə muftasının quruluşu və iş prinsipi. 2.Ötürmələr qutusunun quruluşu və iş prinsipi. 3.Bölüşdürücü qutu və kardan ötürməsinin quruluşu və iş prinsipi. <i>Mənbə: [2; 3; 4; 6; 7]</i>	2	

12	Mövzu. Avtomobil və traktorların aparan körpüləri. Plan. 1.Avtomobillərin və traktorların aparan körpüləri haqqında qısa məlumat Baş ötürücünün quruluşu və iş prinsipi. 2.Diferensial mexanizminin quruluşu və iş prinsipi. Diferensial mexanizminin bloklanması. 3.Yarımxların növləri və onların vəzifələri. Son ötürücü. Tırtıllı traktorların arxa körpüləri. Mənbə: [2; 3; 4; 6; 7]	2	
13	Mövzu: Avtomobil və traktorların hərəkət hissələri. Plan. 1.Tırtıllı traktorların hərəkət hissələri 2.Traktorların aqroekoloji keyfiyyətləri. 3.Traktorların hərəkət hissələrinin torpağın ekologiyasına mənfi təsirlərinin azaldılması yolları. Mənbə: [2; 3; 6; 7; 9]	2	
14	Mövzu: Avtomobil və traktorların idarə orqanları. Plan. 1.Traktor və avtomobillərin sükan idarəsinin vəzifəsi və iş prinsipi. 2.Traktor və avtomobillərin tormoz (əyləc) sistemi və tormozlanma keyfiyyəti. Mənbə: [2; 4; 5; 6; 7]	2	
15	Mövzu. Avtomobil və traktorların işçi köməkçi asma avadanlıqları. Plan. 1.Traktorlarda hidravlik asma sistemi haqqında ümumi məlumat və onun ümumi quruluşu. 2.Traktorlarda hidravliki asma sisteminin əsas hissələri. Hidravliki asma mexanizmi. 3.Traktorun aparan təkərlərinin əlavə yükləyiciləri. Gücayırma valının (GAV) quruluşu və iş prinsipi. Mənbə: [3; 4; 5; 7]	2	

Laboratoriya işinin mövzuları

N	Mövzunun adı	Saat	Tarix
1	Traktorlar və avtomobillər. Traktor və avtomobillərin ümumi quruluşu	2	
2	Traktor və avtomobil mühərrikləri. Dördtaktlı mühərriklər.	2	

3	Çarxqolu-sürgüqolu mexanizmi. Qazpaylama mexanizmi.	2	
4	Daxiliyanma mühərriklərinin qidalandırma sistemi. Daxiliyanma mühərriklərinin yağlama sistemi.	2	
5	Daxiliyanma mühərriklərinin soyutma sistemi. Benzinlə işləyən mühərriklərin alısdırma sistemi.	2	
6	Traktor və avtomobillərin gücötürücü mexanizmləri. Avtomobil və traktorların aparan körpüləri.	2	
7	Avtomobil və traktorların hərəkət hissələri. Avtomobil və traktorların idarə orqanları.	2	
8	Avtomobil və traktorların işçi köməkçi asma avadanlıqları.	1	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Kənd Təsərrüfatı traktor və avtomobilləri elminin öyrənilməsi nəticəsində tələbələr aşağıdakıları bilməlidirlər:

- traktor və avtomobillərin tipajını və təsnifatını;
- traktor və avtomobillərin əsas hissələrinin (mühərrikin, gücötürücü mexanizmlərin, hərəkət hissələrinin, idarə orqanlarının və köməkçi-işçi avadanlıqların) vəzifəsini, quruluşunu və iş prinsipini;
- maşınqayırma materialları, birləşmələr, ötürmələr və onların kənd təsərrüfatı texnikasında tətbiq sahələrini;
- traktorun konkret təsərrüfat üçün və ayrı-ayrı texnoloji əməliyyatlar üçün düzgün seçilməsini;
- daxiliyanma mühərriklərinin nəzəriyyəsini;
- traktor və avtomobillərin nəzəriyyəsini

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Kənd Təsərrüfatı istehsalatının mexanikləşdirilməsi elminin öyrənilməsi nəticəsində tələbələr aşağıdakıları bilməlidirlər:

- traktor və avtomobillərin tipajını və təsnifatını;
- traktor və avtomobillərin əsas hissələrinin (mühərrikin, gücötürücü mexanizmlərin, hərəkət hissələrinin, idarə orqanlarının və köməkçi-işçi avadanlıqların) vəzifəsini, quruluşunu və iş prinsipini;
- maşınqayırma materialları, birləşmələr, ötürmələr və onların kənd təsərrüfatı texnikasında tətbiq sahələrini;
- traktorun konkret təsərrüfat üçün və ayrı-ayrı texnoloji əməliyyatlar üçün düzgün seçilməsini;
- Kənd təsərrüfatı istehsalatının mexanikləşdirilməsi proseslərində texnikanın torpağın strukturuna təsirini;
- Aqrar sahədə mexanikləşdirmə işlərinin düzgün aparılmasını.

XIII. Tələbələrən fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Birinci kollokvium sualları.

- 1.Traktor və avtomobillərin inkişaf mərhələləri.
- 2.Traktor və avtomobillərin yaranma tarixi.
- 3.Mühərriklərin inkişaf mərhələləri
- 4.Traktor və avtomobillərin tipajı, təsnifatı və ümumi quruluşu.
- 5.Traktor və avtomobillərin növləri və onların təyinatı.
- 6.Traktor və avtomobilləri təşkil edən hissələr və onların vəzifələri.
- 7.Mühərriklərin təsnifatı.
- 8.Mühərriklərin parametrləri və onları təşkil edən əsas mexanizm və sistemlər.
- 9.Daxili yanma mühərriklərinin növləri.
- 10..Dördtaktlı karbüratorlu mühərriklərin iş prinsipi.

İkinci kollokvium sualları

- 1.Dizel yanacağı ilə işləyən mühərriklərin iş prinsipi.
- 2.Dizel və benzinlə işləyən daxili yanma mühərriklərinin fərqləndirici xüsusiyyətləri.
- 3.Slindrlər, slindir başlığı, blok-karterlər, porşen, porşen üzükləri və barmaqları.
- 4.Sürgüqolu, dirsəkli val və onların yastıqları və içlikləri.
- 5.Qazpaylama mexanizminin quruluşu və iş prinsipi
- 6.Oturma və asma tipli qazpaylama mexanizmlərinin quruluşu və iş prinsipi.
- 7.Qazpaylama fazası və faza diaqramı.
- 8.Dizel mühərrikinin qida sisteminin quruluşu və iş prinsipi.
- 9.Karbüratorlu mühərrikin qida sisteminin quruluşu və iş prinsipi.
- 10.Turbokompressor.

XV. İmtahansualları:

I-blok

- 1.Traktor və avtomobillərin inkişaf mərhələləri.
- 2.Traktor və avtomobillərin yaranma tarixi.
- 3.Mühərriklərin inkişaf mərhələləri
- 4.Traktor və avtomobillərin tipajı, təsnifatı və ümumi quruluşu.
- 5.Traktor və avtomobillərin növləri və onların təyinatı.
- 6.Traktor və avtomobilləri təşkil edən hissələr və onların vəzifələri.
- 7.Mühərriklərin təsnifatı.
- 8.Mühərriklərin parametrləri və onları təşkil edən əsas mexanizm və sistemlər.

II-blok

- 9.Daxili yanma mühərriklərinin növləri.
- 10.Dördtaktlı karbüratorlu mühərriklərin iş prinsipi.

11. Dizel yanacağı ilə işləyən mühərriklərin iş prinsipi.
12. Dizel və benzinlə işləyən daxili yanma mühərriklərinin fərqləndirici xüsusiyyətləri.
13. Slindrlər, slindirler başlığı, biok-karterlər, porşen, porşen üzükləri və barmaqları.
14. Sürgüqolu, dirsekli val və onların yastıqları və içlikləri.
15. Qazpaylama mexanizminin quruluşu və iş prinsipi
16. Oturma və asma tipli qazpaylama mexanizmlərinin quruluşu və iş prinsipi.
17. Qazpaylama fazası və faza diaqramı.

III-blok

18. Dizel mühərrikinin qida sisteminin quruluşu və iş prinsipi.
19. Karbüratorlu mühərrikin qida sisteminin quruluşu və iş prinsipi.
20. Turbokompressor.
21. DYM-nin yağlama sisteminin növləri. A-41 mühərrikinin yağlama sistemi.
22. Mühərrikin yağlama sistemini təşkil edən hissələr və onların iş prinsipi. Yağ nasosunun iş prinsipi.
23. DYM-nin soyutma sistemi haqqında ümumi məlumat. Maye ilə soyutma sisteminin quruluşu və iş prinsipi.
24. Termostatlar və onların iş prinsipi.
25. Hava ilə soyutma sisteminin iş prinsipi.

IV-blok

26. Alışdırma sistemi haqqında qısa məlumat. Batareya ilə alışdırma cihazları.
27. Alışdırma sarğacının, qırıcı-paylayıcının, alışdırma şamının iş prinsipi.
28. Starterin iş prinsipi. Elektrotexnika haqqında ümumi məlumat.
29. Avtomobil və traktorların gücötürücüləri haqqında qısa məlumat. İşmə muftasının quruluşu və iş prinsipi.
30. Ötürmələr qutusunun quruluşu və iş prinsipi.
31. Bölüşdürücü qutu və kardan ötürməsinin quruluşu və iş prinsipi.
32. Avtomobillərin və traktorların aparan körpüləri haqqında qısa məlumat. Baş ötürücünün quruluşu və iş prinsipi.
33. Diferensial mexanizminin quruluşu və iş prinsipi. Diferensial mexanizminin bloklanması.
34. Yarımoxların növləri və onların vəzifələri. Son ötürücü. Tırtıllı traktorların arxa körpüləri.

V-blok

35. Tırtıllı traktorların hərəkət hissələri
36. Traktorların aqroekoloji keyfiyyətləri.
37. Traktorların hərəkət hissələrinin torpağın ekologiyasına mənfi təsirlərinin azaldılması yolları.
38. Traktor və avtomobillərin sükan idarəsinin vəzifəsi və iş prinsipi.
39. Traktor və avtomobillərin tormoz (əyləc) sistemi və tormozlanma keyfiyyəti.

40.Traktorlarda hidravlik asma sistemi haqqında ümumi məlumat və onun ümumi quruluşu.

41.Traktorlarda hidravlik asma sisteminin əsas hissələri. Hidravlik asma mexanizmi.

42.Traktorun aparan təkərlərinin əlavə yükləyiciləri. Gücayırma valının (GAV) quruluşu və iş prinsipi.

«Texnologiya və texniki elmlər» kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında (protokol N-01) təsdiq olunmuşdur.

Fənn müəllimi:
Kafedra müdiri:

dos.S.Q.İsmayılov. B/m A.A.Calalov
dos.R.F.Əliyev

